

# Club Excursionista de Gràcia

NOVEMBRE  
DESEMBRE  
2 0 0 4



PASSATGE MULET, 4  
TEL: 93 237 86 59  
FAX: 93 237 31 48  
08006 BARCELONA

"MAI ENRERA"

Butlletí social

Publicació degana de la premsa de Gràcia  
Creu de Sant Jordi 1992

XXII Any - 2a. Època, núm. 82  
Fundat l'any 1922



BON  
ANY  
2005

Sombres Xineses a la Canal del Cristall (Cadi)  
Fotografia facilitada per Laura Puig



### Presentació i activitats 2004 del Club Excursionista i Matagalls-Montserrat

Com cada any quan arriba el mes de setembre dins del Club Excursionista de Gràcia sembla que tot té moviment: les seccions preparen les activitats del curs 2004-2005, i Muntanya, Esquí, Gede, Cie, Cultural, Acampada, Cort i comissió de la Matagalls-Montserrat bullen per tot arreu. Acabats de tornar de vacances, se'ns truca des de protocol del Gabinet del Conseller en cap per tal de preparar la presentació de la Matagalls-Montserrat, les llistes de participants, els convidats, els socis, etc. Són punts molt importants que s'han de treballar amb acurada atenció. Els patrocinadors tenen interès de comprovar el seu protagonisme dins de l'acte; l'aprofitament de la presentació per mostrar els mapes de la Matagalls-Montserrat en 3D també implica una acurada atenció per tal de no oblidar cap membre dels que han fet possible aquesta realitat. Un saït qualitatiu molt important en la difusió del turisme de natura, però sobretot amb vista a la seguretat dins del món excursionista.



Així, doncs, el dia 14 de setembre al Saló de Sant Jordi de la Generalitat, sota la presidència del conseller en cap, senyor Josep Bargalló, el secretari general de l'Esport, senyor Rafael Niubó, el nostre president, Joan Cervera, i jo mateix vam tenir l'honor de presentar la 25a edició de la Matagalls-Montserrat, aprofitant també el centenari de la primera realització per part del nostre antic consoci mossèn Jaume Oliveres. El saló ple de gom a gom ens donà la visió de l'interès de l'anomenada festa de l'excursionisme català; tots els seients, els passadissos laterals, les cadires dels costats i gent al pati dels tronçers ens van donar l'idea de la participació per part del món de l'esport. També els patrocinadors, Correos, Gas Natural, Geo Virtual, Geo Estel, ICC, i representants dels diferents estaments institucionals van fer-hi acte de

presència per tal d'acompanyar-nos en aquesta rellevant presentació.

Joan Cervera va detallar la important aportació per part de mossèn Jaume Oliveres, tant des de la perspectiva d'alpinista de principi de segle com per la idea bressol d'una activitat que va considerar de molt difícil repetició, i l'agraïment als membres que al llarg de la història d'aquesta activitat hi han col·laborat de manera desinteressada i que han fet realitat trenta-tres anys d'història. El rellançament de la versió moderna a càrrec del nostre amic president Carles Albasa, el treball de la comissió de la Matagalls-Montserrat, la integració de nous consocs a l'activitat, l'interès del jovent per la travessa en menys de vint-i-quatre hores, demostren que és més viva que mai.



Per la meua part, vaig intentar transmetre la importància dels patrocinadors per al futur de les activitats a la natura. El camí de l'excursionisme pot ser molt enriquidor, però sempre que siguem capaços d'adaptar-nos a les noves tendències esportives. Als corredors de nivell els agrada superar reptes; a l'excursionista històric li agrada caminar delectant-se en els paratges i gaudint de la seva resistència en llargues distàncies; als neòfits en aquesta activitat, valorar les seves possibilitats. I, malgrat les dificultats, el 71 % dels que surten acaben aquesta prova de 83 quilòmetres i 6.000 metres de desnivell acumulat.

Seria aventurat per part nostra ser autocomplaents no obstant els correus electrònics de felicitació, les cartes de suport, els articles en premsa, ràdio i televisió realiment el treball ben fet. L'article de la web de la mateixa Federació així ho confirma, però aquesta situació no ens ha de fer caure en el parany de considerar que ho tenim tot fet. Com fins ara, hem de seguir treballant per tal d'anàlitzar el que podem millorar, adaptar-nos a les noves necessitats dels participants i preveure possibles incidències que es puguin produir al llarg de la mateixa travessa.

Per finalitzar, el senyor Bargalló va donar suport a la nostra activitat i va remarcar la importància de la capacitat d'adaptació del Club a les noves tecnologies, com demostren els mapes en 3D. Va acabar recordant la darrera activitat, amb la important conquesta del K2 per part d'una expedició catalana, en la qual ens va deixar Manel de la Mata, precursor dels cursos de muntanya per tal d'augmentar la seguretat d'aquells que s'inicien en

aquesta meravellosa activitat que és l'excursionisme en totes les seves vessants.

Els socis del Club Excursionista de Gràcia treballen dia a dia per tal de fer una aportació positiva a la nostra societat a fi que el jovent s'integri en activitats que desenvolupen el sentit de la responsabilitat, el fet de compartir els recursos,



aprenent dels esportistes més veterans o experimentats. Aquesta ha estat el camí de l'excursionisme i hi continuarem treballant per tal de potenciar-ho.

F. Sanahuja  
President del Club Excursionista de Gràcia

## AGENDA

### NOVEMBRE

#### 6 i 7, dissabte i diumenge

GIE  
**VI Curset d'Iniciació a l'Espeleologia**  
Sortida pràctiques a determinar

#### 7, diumenge

Comisió Matagalls-Montserrat  
**Matagalls, col·locació placa 100 anys M-M**  
Coordinació: Enric Guàrdia

#### 11, dijous a les 21:30

GIE  
**VI Curset d'Iniciació a l'Espeleologia**  
Lliurament de diplomes i cloenda

#### 13 i 14, dissabte i diumenge

Secció de Muntanya i Esquí - Cicle de Sortides  
**Pic de Monteixo (Val Ferrera 2912m )**  
Coordinació: Albert València

#### 14, diumenge

Secció d'Acampada  
**Visita al Castell de Vicfred (Guissona)**  
Coordinació: Maria-Glòria Vives

#### 21, diumenge

Secció de Muntanya i Esquí - Cicle de Sortides  
**Lluça-Molí de Vilalta-Sagàs (11a Etapa GR-1)**  
18,200 Km - 4h 55min  
desnivell aproximat: +248 -273  
Coordinació: Manel Amau

#### 25, dijous a les 21:30

Secció de Muntanya. Audiovisuals Buch i Parera  
**AVENTURES EN MOTO I A PEU PER CAMINS DEL MARROC**  
Turisme i Trekking  
A càrrec de Noemí Cantí, Jèpi Pasqual i Montse Peramiell.

#### 26, divendres

Junta Directiva  
**Sopar del Club**

#### 27, dissabte

GEDE  
**II Campeonat de Boulder**  
Coordinació: Amau Farre

#### 27 i 28, dissabte i diumenge

Secció de Muntanya i Esquí - Cicle de Sortides  
**El Bergadà (M.M)**  
Coordinació: Noemí C. i Imma M.

#### 28, diumenge

Comisió Matagalls-Montserrat  
**Montserrat, col·locació placa 100 anys M-M**  
Coordinació: Enric Guàrdia

## DESEMBRE

#### 11 i 12, dissabte i diumenge

Secció de Muntanya i Esquí - Cicle de Sortides  
**Pic Comapedrosa (Andorra 2992m)**  
Coordinació: Xavi Zarzoso

#### 12, diumenge

Secció de Muntanya i Esquí - Cicle de Sortides  
**Sagàs-Gironella-Àvia (12a Etapa GR-1)**  
16,900 Km - 4h 40min  
desnivell aproximat: +211 -266  
Coordinació: Manel Amau

#### 18, dissabte a les 21:00

Cantaires Muntanyencs  
**Concert de Nadal**  
Parròquia de Corpus Christi

#### 18 i 19, dissabte i diumenge

Secció de Muntanya i Esquí - Cicle de Sortides  
**Ports de Bessèit**  
Coordinació: Anna Lon

#### 23, dijous a les 21:30h

Secció de Muntanya i Esquí, Cicle Buch i Parera  
**Alpinisme Preventiu: Free K2**  
Presentació de Mountain Wilderness de Catalunya  
Alpinisme a càrrec de Jordi Pi i Calzada  
Cloenda Anual i Refrigeri per a tots els assistents



## JUNTA DIRECTIVA

Seguint el procés electoral establert als Estatuts de la nostra entitat, van ser triats con a Junta electoral per l'elecció de càrrecs per la nova Junta del Club.

Havent-se presentat solament una candidatura, encapçalada pel Sr. Francisco Sanahuja i Toledano, i un cop comprovat que tots els membres de la mateixa figuren al cens electoral que vam aprovar, i compleixen els requisits per ser electors i elegibles,

L'article 39è dels nostres Estatuts estableix que: "Si només es presenta o resta vàlida una única candidatura, la Junta Electoral ha de procedir directament a la proclamació dels seus components com a elegits per a la Junta Directiva."

Així doncs, no es durà a terme la votació de candidatures el dia 3 de juny de 2004, tal com estava previst. Es desconvoca mitjançant aquest escrit la mateixa, i es proclama la següent candidatura com a elegida per la Junta Directiva de l'Entitat.

<b>Càrrec</b>	<b>Nom i Cognoms</b>
President	Francisco Sanahuja i Toledano
Sots-president I	Eduardo Aguirre i Ruiz
Sots presidenta II	Montserrat Casellas i Montanyà
Secretari	Miguel Àngel Justo i Sales
Tresorer	José Antonio Portell i Fuente
Comptador	Miguel Àngel Fdez i Azconegui
Vocal Mat.-Montserrat	Rafael Saperas i Ferraz
Vocal Com. i EMGRA	J. Ramon Izquierdo i Clemente
Vocal G.de Medí Amb.	Jorge Luis Pi i Calzada
Vocal cicls Buch i Par.	Laura Puig i Boronat
Revista Mai Enrera	Cinta Maria Barreno i Jardí
Vocal del Butlletí	Guillermo Martín i Brasó
Vocal institucions	Alberto Musons i Agell

Barcelona, a 1 de juny de 2004

**La Junta Electoral  
del Club Excursionista de Gràcia**

## ALTES DE SOCIS

7842	XAVIER MESTRES FARRÉ
7843	MIQUELA GRIMALT VIGO
7844	MATEU PLA ROCA
7845	MARC CLOSELLAS GUILLERA
7846	AMORY CERIDWEN
7847	DANIEL GIL ROSON
7848	FRANCESC GUIMBERNAT



## CANTAIRES MUNTANYENCS



### HOMENATGE A MOSSÈN JAUME OLIVERAS

En aquest 2004 es compleixen cent anys de la caminada que mossèn Jaume Oliveras encetà al Matagalís i acabà a Montserrat al cap de 23 hores i mitja. Aquella era una època en què fer una excursió d'una tal envergadura representava tota una gesta. D'absurda, la va qualificar el propi Mn. Oliveras, fins a tal punt que ell mateix, uns anys més tard, considerava impossible que fos repetida pel jovent d'aleshores.

Avui dia, però, i des de fa 25 edicions, són milers les persones que han realitzat aquell itinerari en menys de 24 hores.

I les dues commemoracions les ha celebrades el nostre Club amb diversos actes. Un d'ells és el que ara referirem: la missa-homenatge que es va fer el passat 2 d'octubre en memòria de Mn. Jaume Oliveras a l'església de Santa Teresa de l'Infant Jesús, de Gràcia; temple que ell va bastir per encàrrec del bisbe de Barcelona, i del qual en fou rector fins a la seva mort, el 1957. No és d'estranyar, en tals circumstàncies, que la Santa Seu donés la seva aquesència perquè hi fos soterrat al bell mig de la nau central. Va ser, doncs, damunt d'aquesta tomba que el president del nostre Club, Francesc Sanahuja, i la presidenta de la Comissió Matagalís-Montserrat,



Homenatge a Mossèn Jaume Oliveras. Fotografia de J. Pascual

Montserrat Casellas, disposaren, en acabar la missa, un coixí de flors que fins aleshores havia fet companyia a la fotografia de Mn. Jaume Oliveras, situada en una banda de l'altar major. No s'ha d'oblidar, per altra banda, que el nostre prevere es féu soci del Club Excursionista de Gràcia quan passà a viure a la vila graciencina, concretament al carrer Congost, nº 25.

Fou present en aquest acte (com en tants d'altres dels que organitzem) el conseller municipal de Cultura del districte de Gràcia, Albert Musons.

En el curs de l'homilia, l'actual rector de la parròquia, mossèn Joan Escala i Mitjans, féu una encesa lloanç del seu predecessor, tant pel que fa a l'obra de l'església en si, com a la tasca del seu apostolat.

Després, Carles Albasa s'encarregà de fer el panegíric del mossèn Oliveras com a excursionista, de qui va dir que "era un gran entusiasta de la muntanya i que ben aviat esdevingué un intrèpid primeista i un precursor de l'escalada a Catalunya, afició que va saber fer compatible amb la seva vocació religiosa."

Esmentà la dramàtica experiència que va viure "quan un llamp fulminà mortalment dos components del seu grup a l'anomenat Pont de Mahoma, a punt d'arribar al cim de l'Aneto, desgràcia que el colpí profundament i el decidí a traslladar-se com a missioner a la selva de la Guaiana veneçolana, on exercí el seu apostolat durant vuit anys entre els indis".

També posà en relleu que "en ser substituïda pel Club Excursionista de Gràcia la Travessa Matagalls-Montserrat en menys de 24 hores, el 1972, es va fer constar textualment en el reglament de la prova que s'organitzava en memòria del gran excursionista que fou mossèn Jaume Oliveras."

En un altre ordre de coses, la Coral de la nostra entitat, sota la direcció de Victor Barbé, participà a la missa amb les obres següents:

<i>Vine, Déu creador</i>	<i>J. S. Bach.</i>
<i>Senyor tingueu pietat i Glòria</i>	<i>E. Sala (Missa dels Excursionistes).</i>
<i>Al·leluia</i>	<i>de Tàizó.</i>
<i>Ave Verum</i>	<i>W. A. Mozart.</i>
<i>Sant, Sant, Sant i Anyell de Déu</i>	<i>E. Sala (Missa dels Excursionistes).</i>
<i>Cançó de la rosa</i>	<i>A. Nicolau.</i>

En finir la cerimònia s'entonaren els himnes muntanyencs *Els Pics Gegants* i *La muntanya venerada*. A les notes d'aquest darrer s'uni el senyor rector amb entusiasme, tot ajuntant-se als cants dels cantaires.

Els assistents aplaudiren de manera espontània aquest gest. I tot plegat deixà un salu de satisfacció per haver fet honor a un home i a un sacerdot que sabé compaginar la seva vida entre el seu ministeri i la muntanya.

Tampoc no hi faltà la visita al pati de l'església on, als peus d'un parell d'oliveres, hi ha una pedra de granit que recorda aquell muntanyenc que fou l'ànima i el creador de l'església de Santa Teresa de l'Infant Jesús, de Gràcia.

Va ser un acte senzill, però emotiu, com ha de ser sempre el reconeixement dels veritables mèrits d'aquelles figures que han donat al país i als seus concitadans el millor d'ells mateixos. I una d'aquestes personalitats és, sense cap mena de dubte, Mn. Jaume Oliveras.

Aurora Vila i Guàrdia.



Full d'inscripció de Mossen Jaume Oliveras al Club (1931)

## PREUS PER ALS SOCIS DE MAPES I GUIES EXCURSIONISTES

CD 3D 16 €

VAL D'ARAN  
CERDANYA  
NÚRIA  
MONTSERRAT  
AIGÜES TORTES  
MATAGALLS – MONTSERRAT



GUIA DE LA  
MATAGALLS-MONTSERRAT  
ENLLIBRE 13 €

MAPES DE L'ALPINA 7 €

MAPES 1:25000 8 €





## CULTURAL

### REVISTA MAI ENRERA NOVEMBRE 2004



Conjuntament amb el Districte de Gràcia, el Taller d'Història de Gràcia i el nostre Club, hi ha prevista la presentació d'una exposició sobre la nostra revista *Mai Enrera*. Serà a l'Ajuntament de Gràcia i durant la

segona quinzena de novembre.



Portada del Primer "Mai Enrera"

La nostra revista és actualment la degana d'aquesta vila ja que va veure la llum el setembre del 1924. En un principi el seu nom era *Grup Excursionista Mai Enrera*. Va seguir un any després com a *Mai Enrera*, *Butlletí del Club Excursionista de Gràcia*.

És curiós un dels primers articles d'aquell any 1924 on es parla dels "aimants de la natura", dels que recorren a peu. Antigament no coneixien el concepte d'excursionista i se'n deien "andarrins". Eren els que portaven les noves de la ciutat als pobles i les viles.

D'altres, a més d'"andarrins", carregaven a l'espatlla farcells i capsos: eren els marxants. "Andarrins" i marxants van ser els pioners dels excursionistes.



Un interessant article, aquell del 1924, precursor de tants d'altres que se n'han anat escrivint fins avui. Tot plegat ha fet que la nostra revista *Mai Enrera* mereixi l'interès de tantes persones que la consulten.

**SI VOLEU COL·LABORAR A LA REVISTA,  
DEIXE UELS ARTICLES A SECRETARIA.**

**Amb la inscripció:  
Revista MAI ENRERA.**

### TERCERA FIRA DEL LLIBRE DE MUNTANYA 16 i 17 D'OCTUBRE DE 2004 RUPIT

Una vegada més el nostre Club participà a aquesta Fira del Llibre, que s'organitzà en el marc incomparable del municipi de Rupit i Pruit, un bell racó entre muntanyes. Tal com es deia al full informatiu, el protagonista de la Fira era el llibre, però també ho va ser la cartografia i altres mitjans i tècniques de comunicació amb suport de paper o informàtic.

El nostre estand oferia al públic una sèrie d'explicacions sobre les diferents activitats del Gràcia, i convidava que ens visitàssim a la nostra seu. A part d'algun llibre del



Promocionant el Club. Fotografia de Joan Pascual

nostre fons, vàrem contribuir també a la venda d'una quantitat de llibres cedits en dipòsit per CIM edicions. La presentació dels DVD sobre el Matagalls-Montserrat, Val d'Aran, Cerdanya i Núria va ser ben acollida.

Les taules rodones i debats van tenir aquest any, com a punt important, les comunicacions a través de les muntanyes. El passat, el present i el futur en van ser tractats amb molta cura pels participants.

Felicitem els organitzadors de la Fira, els Amics dels Cingles de Collsacabra, el Centre Excursionista Esquirit i el Servei de Promoció Econòmica del Collsacabra, i agraim, una vegada més, la col·laboració desinteressada dels nostres consocis, que durant dos dies i mig van dedicar el seu temps per donar a conèixer la llarga trajectòria del Gràcia dins el món excursionista.

## EXCURSIÓ A LA SEGARRA (En preparació)

Estem organitzant una excursió en autocar a la Segarra, per assistir a la tarda a una representació del pessebre vivent dels Prats de Rei. Serà el diumenge 9 de gener. Oportunament se'n donarà més informació.



## VISITES

Hi ha en preparació al Museu Arqueològic de Barcelona una interessant exposició sobre el vidre romà. Oportunament sereu convidats a visitar-la.



## EL CASINO LA VIOLETA: carrer Sant Joaquim, xamfrà Maspons.

Un local social de Gràcia està amenaçat de desaparèixer, una vegada més, per l'especulació del terreny que actualment patim. Diferents entitats graciencques s'han unit per defensar aquell edifici del 1893. El nostre Club no podia ser menys i col·labora en qualsevol iniciativa encaminada a impedir l'enderrocament o transformació d'aquell floc associatiu, singular en clients, ambient i decoració.

Una d'aquestes iniciatives la van portar a terme el passat 9 d'octubre els Castelliers de Gràcia, davant de l'edifici de La Violeta. Durant quatre dissabtes hi haurà també un campionat de dòmino que culminarà l'11 de desembre, amb el repartiment de premis.

Rodes de premsa, recollida de signatures, botifarra d'a reivindicativa, tot és poc per aconseguir salvar aquest edifici, ja que és una de les moltes entitats que durant la segona meitat del segle XIX van néixer a les nostres terres amb finalitats diferents però totes mogudes per un afany cultural que en aquell moment bullia.



Maria-Dolors Lázaro



ANEM AL CASTELL DE...

## ERAMPRUNYÀ (el Baix Llobregat)

**Situació.-** Les restes del castell d'Erampunyà estan emplaçades al cim d'un penyal de gressos vermells a 389 m. d'altitud. Des d'aquest lloc, situat damunt l'èrmita de Bruguers, hom pot admirar un bon panorama: als nostres peus, la platja de Castelldefels fins el massís de Garraf i un bon nombre de pobles de l'industrial i urbanitzat Baix Llobregat; més enllà, el delta del Llobregat, el port i la ciutat de Barcelona; al fons, per un costat, la Serra de l'Ordal i per l'altre, la de Colserola. El castell està dins el terme municipal de Gavà.



Planta del castell, a partir dels treballs d'en P. Poll i d'en J. Campmany

**Estat actual i descripció.-** Notables ruïnes construïdes amb la característica pedra rogencosa de la zona. L'estructura original, que encara avui podem veure, era dividida en tres recintes: el sobirà, el jussà i un contorn exterior o raval. El recinte sobirà, el més ben protegit, custodiava la residència del senyor –el castell pròpiament dit– amb les seves muralles i punts de guaita, sistema, merlets i d'altres elements defensius que el feien gairebé inexpugnable. Podem veure-hi la porta gòtica, amb l'encaix per on baixava el rastell; una sala amb arqueria romànica –possiblement del segle XII– paral·lela a la muralla exterior; un pati interior i diverses cambres i dependències. Trobem, en aquest recinte, elements datables des del segle X al XIV com el baluard gòtic –amb troneres adaptades per a les primitives armes de foc– que protegia la porta d'accés d'aquest espai sobirà. El recinte jussà, a diferència del sobirà, és més vulnerable. Només per la banda nord es troben protegits pel cingle; la resta del perímetre, tot i que s'hi basiren una barbacana i diversos trams de muralla que ressegueix el penyal per tal d'assegurar-ne la defensa, és més débil. En aquest recinte hi ha l'església de Sant Miquel del Sitàr –citada per primera vegada en un text del 981–, un cementiri –amb 7 tombes antropomorfes, excavades a la penya, també del s. X– i una gran cisterna molt posterior. El recinte sobirà i el jussà estan separats per una vall, excavada a la roca, d'uns 2 m. d'amplària i una fondària que oscil·la entre els 3 i els 5 m.. Fins a començaments del s. XX aquest fossat se salvava per un pont de pedra, amb una arcada de mig punt, segurament

del s. XIV. És fàcil que, inicialment, aquests pas no fos permanent sinó que si passés per mitjà d'un pont llevadis. El raval o recinte exterior, construït a la segona meitat del s. XIV, hi podem veure panys de muralla, una torre de guaita, el pati d'armes i restes d'una dependència auxiliar probablement destinada a cavallerisses.

### Història.-

Tot i que al lloc s'hi han trobat no més de 9 o 10 vestigis de l'època iberoromana, el primer document que fa referència al castell d'Erampunyà és de l'any 957. Al segle X aquesta zona compresa entre els rius Llobregat i el Gaià en el límit sud de la Marca Hispànica i, per tant, zona de frontera entre l'Imperi carolingi i els musulmans. Des del castell, situat en un lloc estratègic, es dominava per un costat l'antic



La gran sala, amb les arcades gòtiques, del recinte sobirà. Fotografia de J. Ramon, any 1934. Arxius de Castells del CE-Gràcia, núm. 290

camí que, pel coll de Begues, anava de Barcelona al Penedès i per l'altre l'entrada natural, per mar, que suposa el delta del Llobregat. Tot i que inicialment el castell i el seu terme estigueren sota el domini dels Comptes de Barcelona, al llarg del procés de feudalització que es produí dels segles X al XIII, aquests delegaren el seu comandament a un vicari o vesguer. El primer vicari d'Erampunyà conegut fou Galí, de la família dels Santmartí (o Sant Martí), en temps del comte Borrell (947-992). El càrrec de vicari esdevingué hereditari i els Santmartí posseïren Erampunyà com a senyors feudals cada cop amb més poder enfront dels seus vassalls i del mateix comte-rei. Així, el 1041, Mir Genibert de Santmartí senyor, entre d'altres castells, d'Erampunyà es declarà en rebel·lia tot proclamant-se *princep independent d'Olerdola*. A causa d'aquest fet, entorn del 1044, el castell sofri l'assalt per part de les forces del Comte de Barcelona amb danys que s'avaluaren en més de 400 unsos d'or. El 1057, Mir Genibert tornà a l'obediència del comte –a qui ajudà en nombroses campanyes bèl·liques– a canvi obtingué d'aquest el reconeixement del seu *senyoriu* a Erampunyà. Els Santmartí, com a senyors del castell i vassalls alhora del comte de Barcelona, normalment no vivien al castell sinó que hi tenien una *castlà* la funció del qual era administrar els bens, defensar i conservar el castell, cobrar els impostos i al mateix temps viure-hi amb part de les rendes que el terme donava. En foren *castells*: Ramon Isimbert (1068), Ramon Guillem (1074), Gombau Ramon (1097), Guillem Ramon (1111), Pere de Santa Oliva (1143), etc. Entre els



anys 1226 i 1247 el rei Jaume I adquirí de Ferrer de Santmartí el castell d'Eramprunyà. D'aleshores ençà els de Santa Oliva –que, com hem vist, havien estat ja castells dels Santmartí a Eramprunyà– en foren *castellans majors* mantenint el domini del castell i depenent directament del rei. Aquest domini superior dels reis es mantingué fins que, el 1323, el rei Jaume II –necessitat de diner per a la conquesta de les illes de Sardenya i Còrsega– va vendre el castell i el terme d'Eramprunyà al seu tresorer Pere Marc (o March) I. Amb els Marc com a propietaris s'inicià un període de plenitud per al castell. Pere Marc II, el 1347, hi va fer importants obres. Més endavant, el 1375, el seu net Jaume Marc II (oncle d' Ausiàs Marc i també poeta) completà les fortificacions del castell amb una nova muralla exterior, reformà la barbacana i l'entrada del



El castell sobirà, amb el pont de pedra - a la dreta - que, fins a mitjà del s. XX en permetia l'accés. En primer terme, la gran cisterna amb algunes tombes antiquesonies. Fotografia de Jaume Ribera, any 1932, *Anxú de Castells del Ce-Gràcia*, núm 193

recinte sobirà per tal d'adequar-les a l'ús de les noves armes de foc i –com a bon home de lletres– deixà constància de l'inici d'aquestes obres en una inscripció, gravada a la roca, davant la capella de Sant Miquel. El 1449, els pagesos remenses de la baronia s'alliberaren dels *malis usosa* a canvi d'una quota d'entre cinc i deu sous per foc; tot i que la condició dels remences va millorar hi ha testimonis de la pervivència de servituds encara al fealdat moderna. Durant la guerra civil entre Joan II i la Generalitat, Jaume Marc IV –partidari del rei– es refugià al castell que fou assetjat pels de la Generalitat el 28 de setembre de 1469. L'11 d'octubre ocuparen el *raval* i la barbacana rendint-se el castell, després de ser gairebé destruït pel foc de l'artilleria, el 24 d'octubre. Acabada la guerra el rei compensà la fidelitat dels Marc amb nous privilegis mantenint aquesta família la baronia d'Eramprunyà fins al segle XVII. Després posseïren el castell diversos nobles fins a l'abolició de les senyories jurisdiccionals al segle XIX. El castell, però, mai més fou reconstruït en la seva totalitat. Si van fer algunes reformes puntuals i fou utilitzat més com a lloc de guaita i guàrdia que com a fortificació militar. Amb tot, les seves parets han estat testimoni de molts episodis de la nostra història: Ocupat per les tropes espanyoles, el 1640, durant la guerra dels Segadors; per

les forces del virrei, el 1689, durant la revolta pagesa dels *Barretines*; pels soldats de Felip V, el 1714, quan els darrers resistents de Gava es refugiaren al castell fins que el reducte fou vençut i els seus defensors immolats; el 1729, tal i com consta en una altra inscripció prop de la capella, hi havia al castell una guarnició de sometents de Sant Climent... A partir de l'abril de 1774 els barons d'Eramprunyà van permetre que el castell, transformat en masoveria, fos ocupat pel pagès de Gavà Josep Ferrer i la seva descendència. El 1897, el banquer i polític barceloní, Manuel Girona adquirí el castell. A principis del segle XX els Ferrer seguïen tenint la masoveria del castell que abandonaren, l'any 1920, en morir Manuel Girona. Declarat Be Nacional d'Interès Cultural, l'abril del 2000 –arran d'una campanya popular que exigia el compliment de la legislació vigent–, la propietat es va veure obligada a pagar unes petites obres de consolidació a la sala noble del recinte sobirà.



Restes de diverses dependències del recinte sobirà. Fotografia de Josep Arisa

#### Llegenda.-

El senyor d'Eramprunyà tenia un servent molt lleial, el qual tenia bastants anys i es mantenia solter. Un dia el senyor li preguntà com era que no es casava. El servent li respongué que prou que li agradaria però que li rupugnava haver d'ofertir, la primera nit de noces –segons els drets feudals propis del temps–, la seva muller al senyor. El feudal li digué que no se n'estigués i que si aquella era la sola causa per què no es casava, que el rellevava d'aquest tribut. Liure el servent de l'ingomniós ús senyorial, escollí una mirnyona li proposà el matrimoni. Precissament trià una noia que feia molt de goig als ulls del senyor del castell i que aquest esperava ansiós que es casés per gaudir dels seus encisos. I així que sabé que era aquella l'escollida, prengué la determinació de no atendre la promesa feta. Celebrades les noces, segons la costum de l'època, el servent anà al castell per presentar la seva muller al senyor. Aquest li digué que deixés allí la novia, que ell ja podia anar-se'n i que quan estigués prou satisfet de la companyia de la noia ja el faria avisar. Aquestes paraules del senyor varen indignar el servent, el qual li recordà la promesa feta. Però el feudal, furós, l'increpà tot dient que no era cert. La resposta del senyor exasperà encara més el vassall que es tragué la daga i va travessar el cor del tirà. Tot el poble va posar-se del costat dels nuvis i, encesos de fúria pel procedir del mal senyor, van calar foc al castell i d'aquest fet ve el seu enrunament.



La capella de Sant Miquel del Sijar des del Castell sobirà.  
Al fons El Garraf. Fotografia de Josep Arisa

#### Itinerari.-

**Desplaçament:** Des de Barcelona, amb cotxe, agafarem l'autopista C-32 (antiga A-16) fins a la sortida 48A "Gavà", continuant per la carretera BV-2041 direcció Begues. Un cop passat Gavà, al punt quilomètric 4,6 arribarem al barri de Bruguers. El vehicle el podem aparcar, al costat d'un restaurant, a sota l'ermita romànica de la Mare de Déu de Bruguers.

**Recorregut a peu:** Durada: 45'. Longitud: 2 km. Desnivell: 130 m. Dificultat: baixa.

Sortirem de l'esplanada que hi ha al davant de l'ermita de Bruguers. Cal seguir el sender, marcat amb senyals vermelles i blanques, del GR-92 que comença a l'esquerra del primer gran bloc de gres vermell. En 3 minuts passarem a tocar de la Roca Foradada, tot un caprici geològic. Continuarem pel GR-92 ignorant tots els trencalls a banda i banda del sender fins arribar, quan ja es porten uns 20' de caminada, a un replà sota mateix de la murallla del castell. En aquest punt deixarem el GR-92 per agafar un corriol que, passant per l'ermita de Sant Miquel, la gran cisterna i les tombes antropomorfes, per un pontet de ferro i en 5 minuts, ens porta al recinte sobirà del castell. La tornada es pot fer pel mateix camí en uns 20'.

#### Cartografia.-

Baix Llobregat. Escala 1:50.000. Institut Cartogràfic de Catalunya.  
Garral-Castelldefels. Escala 1: 25.000. Editorial Alpina.

#### Bibliografia consultada.-

Josep soler i Manuel Alonso. "Gavà". *Gran geografía comarcal de Catalunya*. Volum 8. Barcelona 1982.  
Montserrat Pagès i Paretas. "Castell d'Eramprunyà". *Catalunya Romànica*. Volum XX. Barcelona 1992.  
Josep Campmany. "Castell d'Eramprunyà". Guia de butxaca: *Salvem el Garraf, salvem el castell*. Gavà 2002.  
Joan Amades. *Castells i Llegendaris de la Catalunya Vella*. Edició facsimil. El Médol, Tarragona 2001.

Josep Arisa

**Fed'errades.** En la ressenya del castell de CENTELLES, publicada en el passat Butlletí, els peus de les fotografies de la pàgina 76 estan canviats. Disculpeu.



## FRANCESC GIMENO I ARASA, pintor (1858- 1927)

A la memòria de la meva dona, l'Aurèlia, neta estimada del pintor.

Francesc Gimeno i Arasa nasqué el 4 de febrer de l'any 1858 a Roquetes (Tortosa). Era fill d'un carreter. Als catorze anys entrà a treballar al taller de pintura decorativa de Manel Marques. L'any 1878 Gimeno començà el servei militar a Saragossa; sembla que el seu pare estava disposat a donar els seus estalvis per redimir-lo, però els hivern robar abans d'aconseguir el seu propòsit. Tot i així, durant la seva estada a Saragossa va pintar algun retrat dels seus superiors; després continuà el servei militar a Lleida i Tarragona i en acabar va venir a Barcelona.

En aquesta capital el pintor decorador Parera el contractà i li llegà un taller al carrer Comerç. Un dia, junt amb Enric Ventosa i Ramon Call i gràcies als diners obtinguts en la venda d'uns olis pintats per al menjador del poeta i advocat Jacint Torres i Reità, pogueren marxar a Madrid tots tres. Aleshores regentava la Càtedra de l'Escola de Belles Arts de Madrid el pintor belga Charles de Haes, del qual rebé una certa influència. L'any 1896 Charles de Haes havia rebut l'encàrrec de Carles I de Portugal d'un parell de paisatges per a la seva col·lecció particular, i era tanta la seguretat que Haes tenia de Gimeno que, veient lo superior als altres, li passa l'encàrrec (d'aquests dos quadres de la col·lecció real portuguesa no n'ha quedat cap rastre). Un any després Gimeno decidí tornar a Barcelona malgrat l'ajut del professor de Haes.

Més endavant un oncle del seu amic Ramon Call que vivia a Torroella de Montgrí li assignà una pensió de vint i cinc duros mensuals perquè pogués pintar. Gimeno s'instal·la aleshores a la fonda del poble, que era regentada pel matrimoni Massaguer; s'hi va estar fins al 29 d'abril del 1888, dia que es casà amb la filla gran dels propietaris de la fonda. Sis mesos més tard es traslladà amb la seva dona a Llançà. Allí rebé una nova subvenció, aquesta vegada del pintor barceloní Enric Ventosa, el qual li subministrà els materials necessaris i unes tres centes pessetes al mes a canvi de quedar se els quadres que pintés. Aquest contracte tampoc no durà gaire temps i cap a mitjan 1893 es traslladà de nou a Barcelona, primer al carrer Mallorca, després a Sant Gervasi, al carrer Llorenç i finalment al carrer Noguera (ara Pintor Gimeno). En aquella època matinava molt per anar se'n a pintar fins a les set del matí, hora en què baixava a Barcelona a treballar.

Gimeno va tenir cinc fills: Martí, Aurèlia, Francesca, Josep i Narcisca. Aquesta última morí quan tenia dos anys i el seu pare va fer li un retrat després de morir. Martí era el primogènit del pintor i, a causa de la precària situació econòmica dels seus pares, es crià a casa dels avis materns, a Torroella de Montgrí, fins als catorze anys. Martí es dedica a l'art, concretament a l'escultura i a la pintura, però els seus gustos eren ben diferents dels del seu pare, del qual va realitzar un bust als catorze anys. (\*) Junt amb el seu pare es va fer soci del Cercle Artístic de Sant Lluç. En el cas concret dels dibuixos de Martí s'observa una estreta afinitat amb els del seu pare, fins al

punt que més d'un, sia per interessos comercials o per ignorància, s'ha fet passar per obres de Gimeno.

De Martí, destaca la seva escultura que representa el Manelic (Terra Baixa), que està instal·lada al carrer Corint, entre Atenes i Babilonies.

Professionalment, exercí amb el seu pare l'ofici de pintor decorador. L'any 1910 va ser cridat a fer el servei militar, per evitar ho, va decidir sobtadament emigrar a l'Argentina. Va marxar sense comunicar-ho a la família el dia de Nadal de 1910. Es va establir a Buenos Aires i va treballar durant tota la seva vida a la Compañia de Ferrocarriles del Sur. Va fer de crític artístic als periòdics *La Nación* i *La República*, de Buenos Aires, i va col·laborar en diverses publicacions de la colònia catalana.

Fou al carrer Noguera on els Gimeno visqueren més anys i on rebieren les visites dels amics que encoratjaven l'artista. Allí anaven a buscar-lo Ignasi Mallof, Romà Jorri i altres. Però Gimeno és va associar amb Joan Gorina, per al qual va pintar *El Castell de Rocabruna*, i també Francesc Armengol i encarregà algunes pintures de Mallorca.

Gimeno, juntament amb Enric Ventosa i Ramon Call, va obrir una acadèmia de dibuix pintura al carrer d'Abxadors, que va no tenir gaire durada. El 1894 presentà en una exposició nacional de belles arts de Madrid dues obres, que la crítica moderna de Barcelona ha relacionat amb l'estil de Rembrandt. Decabot de nou però no ser seleccionat, renuncià definitivament a participar en qualsevol altre concurs; és d'aquí d'on ve la seva amarga sensació de fracàs i fou quan abandonà la pintura de cavallet i es dedicà a pintar parets. El doctor P. Bedós i Artal va consultar una mena de societat integrada per quatre o cinc persones que es feien càrrec de totes les despeses del manteniment de Gimeno i que al final de cada mes es repartien la producció de l'artista. Així li va permetre deixar la pintura de parets per dedicar-se exclusivament a la de cavallet.

El 1925 el Dr. Bedós envià Gimeno, ja molt malalt, a una masia de Castellat del Vallès, on continuà pintant per a una d'aquelles associacions constituïdes per Bedós. De Castellat del Vallès retornà a Barcelona, on morí el 22 de novembre de 1927.

#### HOMENATGES AL PINTOR FRANCESC GIMENO

L'any 1978, ja de ple dins el centenari de la mort del gran pintor, l'Ajuntament de Barcelona, la Junta de Museus, el Museu d'Art Modern i la Caixa de Pensions van decidir d'organitzar-li un homenatge, que, segons el propòsit dels



Bust de Francesc Gimeno i Arasa

promotors, no es limitaria a l'exposició barcelonina, sinó que circularia de manera itinerant per la Ciutat de Mallorca, Torroella de Montgrí, Lleida, Sabadell, Girona, Tarragona i Tortosa.

L'equip de treball del Museu d'Art Modern, amb Joan Barbeta (director tècnic del museu) i Cristina Mendoza (actual directora) com a col·laboradors, ha endegat una tasca que ha resultat fructosa. El resultat, més immediat és el catàleg que ens dona un total de vint i dues pintures a l'oli sobre tela i de quaranta-un dibuixos. Tenim, doncs, al Museu d'Art Modern de Barcelona seixanta quatre Gimenos, que en aquest moment són tots exhibits en una sala especial. El catàleg il·lustrat inclou una biografia completa del pintor. També hi ha una relació de les subhastes que entre 1930 i 1977 van treure a licitació pintures de Gimeno.

Josep Pla l'any 1917 va dedicar un dels seus "Homenots" al pintor, per a tots aquells que han interpretat la persona i l'obra d'un dels artistes catalans més interessants del segle. El mateix Pla, de forma molt lúcida, en diu: "El problema de saber si la pintura proletària de Gimeno fou la consciència inquiete del seu temps. Per interpretar millor el sentit de la seva obra és necessari de conèixer la trajectòria de la seva vida".

Al Museu de Montserrat hi ha una de les millors pintures de Gimeno: el quadre titulat *La petita i el seu company*.

El 28 de maig de 1928 el poeta Antoni Martí i Monteyes va donar una conferència al Centre Excursionista Els Blaus, de Sarrià, amb el títol "Gimeno Apòstol". Va proposar, en acabar-la, que es fes un homenatge a Gimeno amb la inscripció següent: "Francesc Gimeno, pintor fortíssim i admirable, Home Humil, Generos Apòstol del seu Art". Així mateix, el Centre Excursionista Els Blaus és possessor d'un autoretrat del pintor.

El 12 de juny de 1992 va tenir lloc al Palau Nacional de Montjuïc la inauguració d'unes sales d'exposició, en què eren presents solament els benefactors i donants d'obres i les autoritats culturals i artístiques.

Antoni Moreno

(\*) Nota. El bust de Gimeno del 1905 és de guix pintat de color marró, de mides 68 x 57 x 32 cm. El pintor tenia quaranta set anys i està representat vestit d'una manera quotidiana, amb armilla, mocador al coll i abric, i porta les mans agafades a la solapa de l'abric. El bust fou donat al Museu d'Art Modern de Catalunya per la meua dona, l'Aurèlia, néta del pintor, de qui va heretar-lo.





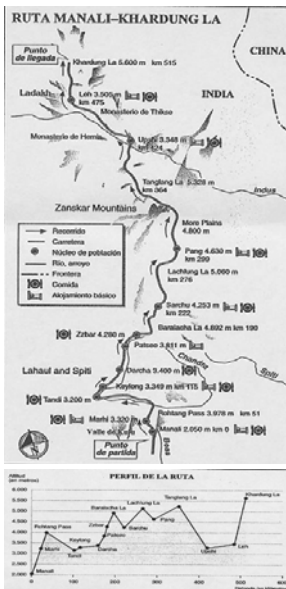
MUNTANYA

## “LADAKH, ENTRE EL CEL I LA TERRA” – A CÀRREC D'ÀLEX MARINÉ



Terrades i Joan Rosell.

El dijous 30 de setembre vam inaugurar l'edició de Tardor del Cicle d'Audiovisuals Buchi Parera del Club amb el passí “Ladakh, entre el cel i la terra” d'Àlex Mariné, David



Rohang Pass - 3978m. Fotografia d'Àlex Mariné

La ruta en BTT que ens va explicar l'Àlex transcorre entre les ciutats índies de Leh (3500 m) i Manali (2000 m). Aquesta última ciutat també es coneix amb el nom de Kulantapith, que vol dir "el final del món habitable". Ells tres la van realitzar l'octubre del 2003, encara que els ports de muntanya que es passen, alguns per sobre dels 5000 m, són transitables d'abril a octubre. La distància a recórrer són d'uns 472 km amb un desnivell acumulat de 5000 m. Ells, com que no en tenien prou amb el que els hi esperava i per aclimatar-se més ràpidament, el primer dia van aprofitar per a fer una escapadeta a Khardung La a 5600 m en bicicleta.



Khardung La - 5600m. Fotografia d'Àlex Mariné

Durant la Leh-Manaly Highway que van transitar amb les seves bicicletes apareixien sovint rètols d'avis com ara "Be gentle on my curves". Les imatges de la zona del Tanglang La (5328 m) destacaven la immensitat i caràcter remot de



la zona: la tenda dels tres expedicionaris enmig d'una gran esplanada rodejada de muntanyes i on només s'acostaven puntualment algunes persones locals per a donar una ullada als nostres amics. Encara que els "hotels" en que es van allotjar durant els trajectes no eren vistosos externament, a dintre, es veia un caliu amigable entre la gent autòctona: els plats gastronòmics típics de la zona, ens va dir l'Àlex, que eren prou bons.



Banderes. Fotografia d'Àlex Mariné

L'arribada finalment a Keylong i després Manali introduïa un altre cop als oients a la vida ben diferent de les ciutats d'aquelles terres amb els seus vestits de teles de colors i els seus hotels per a parelletes de recent casats.

La bellesa dels paisatges és impossible de transmetre amb paraules, així que agraïm a l'Àlex d'haver-ho presentat, ens sembla que a tothom, ens va deixar impressionats.

El proper audiovisual serà el dijous 28 d'octubre a les 21.30h amb el passí "Cuines Solars a Mali i altres projectes de cooperació" a càrrec d'en Guillem Martín Brasó, qui hi va anar aquest estiu passat. Com sempre, us hi esperem a tots i ja ho sabeu, si voleu col·laborar, no dubteu en fer-nos-ho saber directament o per email ([audiovisualscep@cegracia.com](mailto:audiovisualscep@cegracia.com)).

Ingrid Vives i Laura Puig

## GRUP DE NATURA

### SORTIDA AL MONTSANT



El diumenge 28 de novembre iniciarem un seguit de sortides a la serra del Montsant, per tal de conèixer una mica més a fons aquest important espai natural situat a les comarques del sud de Catalunya, concretament al Priorat.



Aquesta serra és una formació muntanyosa de conglomerats de l'Oligocè d'una altitud màxima de 1.163 m, els quals li han donat una peculiar i complexa orografia, cosa que hi ha permès la preservació de diferents espècies vegetals i animals.



La sortida tindrà com a objectiu la presa de contacte amb el rocam i la vegetació mediterrània del massís. Iniciarem l'itinerari des de la Morera de Montsant i accedirem al massís pel grau de l'Espínos; anirem fins a la cova Soronelles, ens arribarem a la roca Falconera (1.120 m) i tornarem a la Morera baixant pel grau de la Grallera. El recorregut és circular i ens permetrà veure els dos vessants del Montsant.

Per a més informació, al telèfon 933 396 440 i al plafo del Club. Per a inscripcions, a la Secretaria del Club de dilluns a dijous de 6 a 10 del vespre.

Jordi Pi i Calzada



GED E



## II CAMPIONAT D'ESCALADA DE BLOCS CLUB EXCURSIONISTA DE GRÀCIA

El dissabte dia 27 de novembre del 2004 tindrà lloc el II Campionat d'Escalada de Blocs Club Excursionista de Gràcia a les instal·lacions de l'entitat.

Aquesta activitat es va fer per primer cop l'any 2002 amb la intenció de crear una competició no oficial que permetés participar un públic més general. Amb aquesta segona edició de la prova intentem consolidar un campionat dins del barri de Gràcia continuant amb el mateix esperit amb què es començà i, a més, donar a conèixer aquesta activitat dins de Barcelona.

La prova és oberta a totes aquelles persones que, pertanyent o no a una entitat excursionista, disposin de llicència federativa o bé d'una assegurança privada. Si no és així, és possible sol·licitar una assegurança de cap de setmana a la Secretaria de l'entitat fins al dia 18 de novembre. Per poder disposar de la llicència temporal s'hauran d'abonar 4,5 euros. El dia 18 del mateix mes es tancarà el termini d'inscripció.

### HORARI DE LA COMPETICIÓN

La prova durarà tot el dia i seguirà l'horari següent:

**8.45 h.** Obertura de les instal·lacions i del període de registre. A mesura que vagin arribant els participants, hauran de registrar-se obligatòriament per a la competició. Tots els qui no s'hagin registrat abans de les 10 h perdran la inscripció al Campionat.

**10.00 h.** Inici del Campionat amb les rondes de classificació, que es perllongaran fins al migdia.

**15.:30 h.** Descans d'una hora per poder dinar.

**16.30 h.** Inici de la fase final del Campionat.

**19.00 h.** Lliurament de premis i cloenda de la prova.

### MATERIAL NECESSARI

Tots els competidors hauran de portar els peus de gat. No cal portar el menjar per a l'hora de dinar ni els refrigeris per a la competició. És opcional portar magnesi (no es permeten altres productes) i raspall, solament de plàstic.

### REGLAMENT

El dia de la competició es repartiran còpies del reglament de la prova abans de començar, i s'aclariran els dubtes que hi hagi. A més, hi haurà un reglament del Campionat a disposició dels qui vulguin consultar-lo a la Secretaria del Club Excursionista de Gràcia a partir del dia 28 d'octubre. Totes les persones interessades a fer alguna consulta o que necessitin posar-se en contacte amb els organitzadors poden dirigir-se o trucar a la Secretaria del centre.

### PREMIS

La inscripció estarà limitada a quinze participants, dels quals els dos primers classificats tindran premi, consistents en:

**1r classificat - material de muntanya valorat en 120 euros.**

**2n classificat - material de muntanya valorat en 60 euros.**

A més, la resta de participants rebran un record del II Campionat d'Escalada de Blocs Club Excursionista de Gràcia.

**Arnau Farré**



ACAMPADA

## VISITA AL CASTELL DE VICFRED (GUISSONA)

DIA 14 DE NOVEMBRE  
PREU 18 EUROS  
INCLOU AUTOCAR, VISITA I DINAR

HORA DE SORTIDA: 8:00 MATÍ  
(INSTITUT GALA PLACÍDIA)



## COL·LABORACIÓ



### UN NOU CONCEPTE DE MAPA EXCURSIONISTA

Vet aci que, recentment, ha nascut el que titulem "un nou concepte de mapa guia excursionista". Abans, però, deixeu-me traslladar la memòria vers els finals de la dècada dels anys quaranta i ben entrada la dels cinquanta. En aquells moments, els elements de què es disposava per anar a muntanya eren ben rudimentaris: el material, l'equip, les tècniques, els refugis, els transports, les informacions i, també, els mapes. Simultàniament, eren difícils les condicions alimentàries i l'obtenció dels permisos obligatoris per poder recórrer les muntanyes - especialment els Pirineus - exigits per les autoritats polítiques, policials i militars del govern franquista.

Els nostres primers mapes foren els anomenats "de carenes", que representen el relleu d'una manera esquemàtica mitjançant línies gruixudes, que senyalen les carenes, i línies fines, que senyalen els cursos d'aigua.

Cal reconèixer, però, que malgrat la seva senzillesa cartogràfica ens varen ser molt útils en les nostres excursions pirenaïques, atès que permetien identificar fàcilment les serralades principals i secundàries de tot el sistema axial, els colls, bretxes i passos d'una vall a l'altra, i el pics, des dels més importants fins als secundaris.

Era tanta la pràctica que adquirirem de la seva interpretació muntanyenca que, mentalment, omplíem els espais en blanc del mapa amb els vessants de les muntanyes, l'amplada i profunditat de les valls, els cursos dels torrents i rius; és a dir, tota la seva orografia. Com enyoró l'encís d'aquelles simples ratlles i taques negres (els mars de carenes), que ens portaven a l'aventura del descobriment de l'alta muntanya, de la qual la majoria de nosaltres només en tenia un coneixement oral.

Aquest tipus de mapes resultava de poca utilitat (pràcticament cap) en les excursions per les muntanyes i massissos de la resta de Catalunya. La morfologia de les nostres serralades i muntanyes mitjanes (que no comporta unes línies de carenes tan determinades com el Pirineu), plenes de turons, de petites valls, de camins i de corriols, de torrenteres i de rieres, de pobles i de poblets, exigia un altre tipus de mapes: **els de corbes de nivell**. I aquí apareix, l'any 1946, la benemèrita **Editorial Alpina**, amb

els seus anegats impulsors, Puchades, Coll, Llobet, Quera, Bescós, etc.

Els incomptables mapes que han vingut publicant són els que hem utilitzat durant anys i panys. I hem pogut constatar com han anat perfeccionant el seu treball cartogràfic, introduint-hi, en tot moment, aquelles millores que la tecnologia els proporcionava al llarg del temps.



De la mateixa manera que l'evolució de la tècnica excursionista i alpinista ha permès passar del cànem al niló i del ferro al duralumini, també el desenvolupament del món de les computadores ha facilitat que la cartografia tingui accés al model virtual i navegable en 3 dimensions sobre l'ortofotomapa del territori, amb una informació geocartogràfica i excursionista amb dades associades tals com: rutes, serveis, fotografies, vistes, visita guiada i compatibilitat amb el GPS.

En definitiva, un element imprescindible per al coneixement de l'itinerari i de les característiques de la zona que volem visitar, refermades per la nostra pròpia seguretat personal.

Aquest és el nou concepte de **MAPA GUIA EXCURSIONISTA 3D**, fruit del treball conjunt de **EDITORIAL ALPINA, GEO/ESTEL, GEO/VIRTUAL** i el **CLUB EXCURSIONISTA DE GRÀCIA**, que ja han editat els següents títols: **1. AIGÜES TORTES / SANT MAURICI - 2. CERDANYA - 3. VAL D'ARAN - 4. MONTSERRAT - 5. VALL DE NÚRIA**.

Joan Cervera i Batariu

## COL·LABORACIÓ



### LES CASTANYERES I LA TRADICIÓ

De castanyeres n'hi ha per moltes bandes, però com les de Barcelona no en trobareu en cap lloc. Aquestes bones dones, amb el gran mocador de llana al cap i el xal sobre l'espatlla en la seva caseta de fusta, les castanyeres cuites a punt d'entrar dintre de la paperina, representen d'una manera impertorbable la força de la tradició de la Barcelona vella, la de Sant Just, Santa Maria del Mar..., que es pot dir que viu pura i intacta.

Pels volts de Tots Sants comença l'humil comerç de les castanyes. Quan arriba aquest temps, si passo per un lloc completament modernitzat, com la plaça Urquinaona,

m'entra el dubte i la inquietud de pensar: "Aquella castanyera que es posa aquí tots els anys es deu haver mort o deu seguir viva? S'atrevirà a reprendre el seu negoci ara que això es vaposant cada vegada més dinàmic?..." Però arriba l'octubre i vénen les primeres boires i una tarda beneida la castanyera encén el seu fanal, munta aquell forn abonyegat, s'aclofa a la cadira com una lloca resignada i vinga torrar i vendre castanyes com si res.



Antonio Moreno

Club Excursionista de Gràcia  
Passatge Major, 4 - 08002 Gràcia - Tel. 93.237.76.59 - Fax 93.237.71.48  
www.cegracia.com - web: http://www.cegracia.com

Loteria Nacional Sorteig de Nadal  
El participant interessa la quantitat **UN EURO AMB VINT CÈNTIMS (1,20 €)** del bitllet

**Núm. 37758**

0401

Donat: 0,30 €  
Decim en dipòsit i custòdia a la CAIXA DE SABADELL  
La CAIXA DE SABADELL declina tota responsabilitat a partir del dipòsit i la custòdia dels decims de la Loteria Nacional que li han estat confiat. En cas de resultat premiat es farà efectiu a CAIXA DE SABADELL  
Travessera de Gràcia, 77 o a la Seu del Club de dijuns a dijous de 19 a 22 h.

0401  
Caixa Sabadell

Adherit a:  
Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya  
Associació d'Entitats Excursionistes del Barcelonès  
Grup Alta Muntanya Espanyol

Membre Fundador de la Federació Internacional de Càmping i Caravàning  
Representant a Catalunya del Càmping Club de França

Federació Catalana d'Espeleologia  
Federació Catalana d'Entitats Corals

EDITOR: Club Excursionista de Gràcia  
DIRECTOR: Guillem Martín i Brasó

a/e: cegracia@cegracia.com  
web: http://www.cegracia.com  
Dip. legal: B.9720-1961